

7. Тихонова Н. Задачи в развивающем обучении математике // Начальная школа. – 1998. – № 7. – С. 51–52.
8. Фіцула М.М. Педагогіка : навч. посібник для студентів вищих педагогічних закладів освіти / М.М. Фіцула. – К. : «Академія», 2001. – 527 с.
9. Ягупов В.В. Педагогіка : навч. посібник / В.В. Ягупов. – К. : «Либідь», 2002. – 560 с.

УДК 37.015.311:78

**РОЗВИТОК ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ СТУДЕНТІВ
ПІД ЧАС СЛУХАННЯ МУЗИЧНИХ ТВОРІВ**

Дегтяр О.Г.

Красноармійське педагогічне училище

У статті розглядається проблема оволодіння студентами педагогічного училища навичками самостійного художньо-педагогічного аналізу музичного твору.

Ключові слова: музичне сприймання, творчі здібності, музичне мистецтво, музичне виховання, професійні якості.

**РАЗВИТИЕ ТВОРЧЕСКОГО ПОТЕНЦИАЛА СТУДЕНТОВ ВО
ВРЕМЯ СЛУШАНИЯ МУЗЫКАЛЬНЫХ ПРОИЗВЕДЕНИЙ**

Дегтярь А.Г.

В статье рассматривается проблема овладения студентами педагогического училища навыками самостоятельного художественно-педагогического анализа музыкального произведения.

Ключевые слова: музыкальное восприятие, творческие способности, музыкальное искусство, музыкальное воспитание, профессиональные качества.

THE DEVELOPMENT OF CREATIVE POTENTIAL OF STUDENTS DURING THE LISTENING OF MUSICAL COMPOSITIONS

Degtiar O.G.

The article is devoted to the problem of mastering the skills of artistic pedagogical analysis of the musical composition by the students of pedagogical school.

Key words: musical perception, creative abilities, the art of music, musical education, professional qualities.

Постановка проблеми. Проблема сприймання музики – одна з найскладніших внаслідок суб'єктивності цього процесу і остаточно не розв'язана. Вагомий внесок щодо вирішення зазначеної проблеми зробили такі корифеї музичної педагогіки, як Б. Астаф'єв, Н. Гродзенська, В. Шацька, а також учені-методисти В. Белобородова, Л. Горюнова, О. Ростовський, О. Родницька та інші. Розвиток творчого потенціалу студентів педучилища, їх творчих здібностей є дуже актуальною проблемою сьогодення. Перед студентами стоїть завдання оволодіння не тільки музичними знаннями, але й навичками самостійного художньо-педагогічного аналізу музичного твору, бо саме він дає можливість вчителю музики виявити на уроках у школі свій творчий потенціал, по-новому здійснювати процес музичного навчання і виховання молодших школярів [2; 125].

Мета статті: розкрити проблему розвитку творчого потенціалу студентів під час слухання музичних творів, формування педагогічної культури майбутніх вчителів початкової школи; розглянути необхідність формування професійної компетентності майбутніх вчителів початкової школи.

Виклад основного матеріалу. Художньо-педагогічний аналіз музичного твору є продуктом музично-творчої діяльності майбутніх педагогів. Це своєрідне переосмислення творів різних видів мистецтва, яке збагачує музичний образ твору і дає змогу студенту під час його вивчення повніше усвідомити, по-своєму розкрити зміст музики, стилістичні особливості певного композитора та виконавців.

Викладач предмета «Музичне виховання з методикою навчання» повинен спрямовувати зусилля на сприйняття, осмислення студентами

і відтворення музичних вражень від пісень, які вивчаються, п'єс, з якими студенти знайомляться під час слухання різних музичних творів. Викладачу слід самому добре усвідомити шляхи створення і досягнення перспективних цілей і завдань, пов'язаних з музичним навчанням і вихованням студентів.

Головним у музичному аналізі твору певного композитора або виду народної музики є посилання до культури конкретної історичної епохи, стилю, жанру даного твору, життя і творчості композитора. Проводиться певний аналіз гри виконавців, зіставляються і пояснюються особливості музики. Для розкриття змісту, ідеї музичного твору бажано використовувати у роботі зі студентами матеріали, взяті з різних джерел, вчити їх робити власні узагальнення щодо задуму композитора, формувати в свідомості молоді цілісний музичний образ.

Важливим фактором під час виконання твору викладачем є його виконавська майстерність, елементи акторської майстерності, педагогічна, музична техніка та педагогічне спілкування зі студентами. Все це дає можливість розвинути асоціативне музичне мислення, фантазію, індивідуальність кожного студента.

Досягненню цієї мети сприятиме робота викладача у *трьох напрямках*:

- озброєння майбутніх фахівців загальноосвітньої школи теоретичними (музично-естетичними, естетико-педагогічними) знаннями в галузі музичного мистецтва, педагогіки, психології тощо;

- формування у студентів педагогічних, музичних умінь у різних видах діяльності (у ролі вчителя музики, лектора, виконавця музичних творів сценариста, режисера та ін.) і їх застосування у різних видах музичних занять (лекціях-концертах, музичних диспутах, бесідах, дебатах, музичних екскурсіях тощо);

- розвиток професійних якостей особистості кожного студента (його самостійності, креативності).

Оволодіння цими музичними знаннями та вміннями під керівництвом викладача дасть можливість студентам педучилища, майбутнім учителям загальноосвітньої школи, самостійно здійснювати у подальшому на уроках музики в початкових класах художньо-музичний аналіз п'єс, пісень, навчити своїх учнів розуміти і любити музичне мистецтво, розвивати творчий потенціал молодших школярів.

Завдання для студентів

1. Складіть у доступній для сприймання учнів 3-го класу форми вступну бесіду про українського композитора М.В. Лисенка, звернувши увагу на розвиток музичних нахилів композитора у дитячі роки.

2. Для характеристики п'єси Р.Шумана «Веселий селянин», доберіть слова-синоніми

Слова для добору: понура, благодушна, тягуча, приязна, легка, плаксива, пасивна, задумлива, гнучка, жвава.

3. Обдумайте подані нижче вислови:

«Споглядання і слухання, переживання побаченого і почутого – це перше вікно у світ краси». (*Василь Сухомлинський*)

«Через музичний твір людина пізнає дійсність, а також себе у цій дійсності» (*В'ячеслав Медушевський*).

«Музика не є привілеєм певних людей. Будь-яка музика, в принципі, призначена для того, щоб її слухали всі люди» (*М. Шафер*).

4. Запишіть ті висловлювання, що найбільше сподобались, у свою «Музичну скриньку».

Орієнтовні запитання для музичної бесіди

- У чому полягає своєрідність української народної ліричної пісні?
- Які традиції української народної пісні зберігаються в сучасній українській пісенній культурі?

- Яке місце посідають обрядові пісні в музичній спадщині українського народу?

- Назвіть основні шляхи розвитку українського побутового романсу.

- Які інструменти входять до складу оркестру народних інструментів? Чим вони відрізняються?

- У яких народних піснях, казках і прислів'ях опоетизовано працю народних майстрів та умільців?

Практичні рекомендації студенту-практиканту

1. На уроках музики в початкових класах під час аналізу прослуханого школярами музичного твору доцільно вживати такі наочно-дидактичні засоби, як кольорові картки для характеристики певного ладу: [6; 3-5].

весела

сумна

2. Запрошуйте на уроки музики, шкільні музичні вечори кращих виконавців народних пісень із числа батьків, вихованців музичної школи, учасників самодіяльних колективів та ін.

3. Залучайте дітей до самостійного естетичного оцінювання нового для них прослуханого музичного твору, формуючи у школярів поняття про справжні музичні цінності.

4. Роботу з розвитку вокальних навичок учнів доцільно продовжити в системі позакласної музичної хорової діяльності.

5. Організуйте у класі (школі) виставку малюнків учнів початкових класів, створених ними під впливом прослуханих музичних творів.

6. Розпитайте учнів, які музичні інструменти є в їхніх родинях, хто на них грає.

7. Зберіть ілюстративний матеріал до музичних п'єс, які діти слухають на заняттях з музики, використовуючи твори живопису, фотографії тощо.

8. Підберіть музично-художню літературу про творчість композиторів, твори яких учні слухають на заняттях з музики. Зробіть картотеку цієї літератури для зручності користування.

9. Організуйте з іншими студентами обговорення питання щодо розвитку творчого потенціалу учнів під час слухання музичних творів.

Творча самостійна діяльність студентів

За матеріалами пробних уроків з педагогічної практики у школі підготуйте аналітичний звіт про розвиток музичних смаків учнів під час слухання ними музичних творів.

Складіть словесну анотацію до музичного твору із програми «Музика», 3 клас загальноосвітньої школи: «Зоре моя вечірня» на слова Т.Г. Шевченка, яка, за висловом В. Сухомлинського, «...повинна нести в собі щось поетичне, щось таке, що наближало б слово до музики».

Висновки. Досвід роботи викладачів ВНЗ I-II рівнів акредитації з проблеми розвитку творчого потенціалу студентів під час слухання музичних творів дає позитивний результат: майбутні фахівці набу-